

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง Smart citizens ของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของญี่ปุ่น 2) เพื่อศึกษาความแตกต่างของคุณลักษณะของ Smart citizens กับพลเมืองในรูปแบบเดิมของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของญี่ปุ่น 3) เพื่อศึกษาวิธีการและเครื่องมือในการสร้าง Smart citizens ของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของญี่ปุ่น 4) เพื่อเสนอแนวทางสำหรับประเทศไทยในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก และสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยโตเกียว และมหาวิทยาลัยเกียวโต ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดและปัจจัยในการสร้าง Smart citizens ของทั้ง 2 มหาวิทยาลัยเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น ด้วยวิธีการที่สำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนให้มีทั้งด้าน Hard Skill และ Soft Skill และยังคงรักษาให้มีคุณธรรมจริยธรรมของพลเมืองไว้ สำหรับเครื่องมือในการสร้าง Smart citizens ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร ที่เพียงพอและเหมาะสม และการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า นโยบายของรัฐบาลไทยด้านการศึกษาและแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษามีความคล้ายคลึงกับของญี่ปุ่นในประเด็นที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์คุณภาพสูงเพื่อนำการเปลี่ยนแปลงสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม และผลิตกำลังคนที่เหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ Thailand 4.0 แต่ญี่ปุ่นมีการปลูกฝัง อบรม เลี้ยงดูอย่างจริงจัง ให้เด็กมีระเบียบวินัยตั้งแต่วัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นผลลัพธ์ที่ดีต่อมาถึงระดับอุดมศึกษาจนสามารถสร้างพลเมืองคุณภาพได้ ซึ่งประเทศไทยอาจใช้แนวทางนี้ปรับเปลี่ยน ให้มีการปลูกฝัง ดูแล อบรมเลี้ยงดูอย่างจริงจัง และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน น่าจะให้ผลลัพธ์ปลายทางได้ดีแม้ว่าผลลัพธ์ที่ได้อาจจะแตกต่างออกไปบ้างจากค่านิยมของสังคมที่ไม่เหมือนกัน

คำสำคัญ: พลเมืองคุณภาพ สังคมญี่ปุ่น 5.0 การอุดมศึกษา

Abstract

This research's aims were to: 1) study the concepts and factors with regard to developing Smart citizens for Japan's Society 5.0 in Japan's higher education; 2) study differences between the characteristics of Smart citizens and typical citizens in Japan's higher education; 3) study methods and instruments for developing Smart citizens in Japan's higher education; 4) propose guidelines for development of the Thailand 4.0 economic model. Data were collected from documents, opinion surveys as well as in-depth interviews with a sample group from the University of Tokyo and Kyoto University. The findings reveal that the concepts and factors in developing Smart citizens of the two universities are relevant to the demands of Japan's industrial sector. Through the method of teaching and learning, Japanese citizens have been equipped with hard skills and soft skills, while retaining citizen ethics and morals. Sufficient and appropriate budgets and staff as well as the effective teaching and learning management have been employed as the instruments for developing Smart citizens in Japan. Similar to those of Japan, the Thai educational policy and strategic plans of higher education institutions in Thailand concentrate on the development of high-quality human resources expected to introduce change as well as novel bodies of knowledge and innovations and the development of the cost-effective workforce in response to the Thailand 4.0 economic model; nonetheless, Japan has employed the more effective teaching and learning system and instilled good practices in its citizens, starting from the basic education level to the higher education level, therefore enabling it to develop Smart citizens without difficulty. Despite differences in social value between Thailand and Japan, to achieve more satisfactory results, all sectors in Thailand should consider adopting the Japanese way of developing Smart citizens through the effective method of teaching and learning as well as instillation of good practices in Thai citizens since the basic education level.

Keyword: Smart Citizens, Japan's Society 5.0, Higher Education